

Talousarvio 2023

Taloussuunnitelma 2023–2025

Kaupunginvaltuusto 28.11.2022

LAHTI

Talouden näkymä epävarma

Maailmantalouden näkymät ovat synkentyneet nopean inflaation, Euroopan energiakriisin sekä Venäjän hyökkäyssodan jatkumisen takia. Geopoliittiset jännitteet suurvaltojen välillä ovat kasvaneet, ja kehittyviä maita uhkaa ruokapula. Maailmantalouden kasvu hidastuu viime vuoden nopean kasvun jälkeen 2,7 prosenttiin kuluvana vuonna ja edelleen 2,5 prosenttiin vuonna 2023.

Euroalueen näkymät ovat myös synkentyneet Venäjän hyökkäyssodan jatkumisen ja energiapulan takia. Inflaatio on kiihtynyt edelleen, ja kuluttajien luottamus on alamaissa. Erityisesti Saksan talouden näkymät ovat heikot.

Suomen talouskasvu hidastuu ja inflaatio nopeutuu enemmän kuin on aiemmin ennakoitu. Bruttokansantuotteen (bkt) arvioidaan kasvavan 1,7 prosenttia vuonna 2022, 0,5 prosenttia vuonna 2023 ja 1,4 prosenttia vuonna 2024.

Rahapolitiikkaa on kiristetty Yhdysvalloissa sekä euroalueella, ja korot ovat nousussa. Vaikea tilanne Euroopan energiemarkkinoilla jatkuu, ja tulevana talvena saatetaan joutua säännöstelemään energian kulutusta. Maakaasun hinta Euroopassa on erittäin korkea. Teollisuuden raaka-aineiden hinnat ovat laskeneet voimakkaasti kesän aikana, mikä heijastaa epävarmoja näkymiä. Raaka-aineiden hintojen oletetaan laskevan maltillisesti ennustejaksolla.

Kuntatalouden näkymät

- Sote-uudistus muuttaa kuntatalouden tunnuslukuja voimakkaasti.
- Verotulojen rytmihäiriö: sote-uudistuksen vaikutus ei näy täysimääräisesti kuntien verotuloissa vielä 2023, joten kuntatalous vahvistuu hetkellisesti.
- Kuntatalouden tehtävät painottuvat vuodesta 2023 lähtien varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden laskennallinen palvelutarve pienenee Suomessa tulevina vuosina.
- Kuntien nettokustannusten kasvu on keskimäärin 4 % kehyskauden lopussa johtuen palkkaratkaisusta.
- Korkea inflaatio ja energian hinta kasvattavat menoja.
- Hallituksen päättämät tehtävien laajennukset kasvattavat kustannuksia vuosittain.
- Laskennallinen talouden sopeutuspainne (kuntatalouden toiminnan ja investointien rahavirran alijäämä) on kasvussa kaiken kokoisissa kunnissa.

Lähde: Kuntatalousohjelma vuodelle 2023, syksy 2022

Vaikeuksista voittoon

Lahden kaupunki vuonna 2022

- Tilinpäätösennusteen mukainen tilikauden tulos tulee olemaan positiivinen.
- Tuloksen positiivisen kehityksen taustalla on kaupunginsairaalan myyntivoitto ja verotulojen ennakoitua parempi kehitys.
- Korkea inflaatio ja energiakriisi aiheuttavat paineita taloudelle.
- Työttömyys on selvästi laskenut edelliseen vuoteen nähden, mutta on yhä suurten kaupunkien korkein.

Lahti – uudistuva kaupunki

Lahden uusi aika

- Sote-uudistuksen jälkeen kaupungin pääasiallisia tehtäviä ovat elinvoima ja sivistys. Varhaiskasvatus ja perusopetus ovat suurimmat palvelut.
- Taloudessa on rakennettava tie tasapainoon: kaupungin talouden haasteena ovat sote-uudistuksen negatiivinen vaikutus, konsernista saatavien tulojen merkittävä väheneminen, korkojen nousu ja työttömyydestä aiheutuvat menot.
- Lahden asema johtavana ympäristökaupunkina tukee kaupungin kasvua ja kehitystä.
- Kaupunki kehittyy kestäväksi ja menestyväksi yritys-, yliopisto- ja tapahtumakaupunkina.
- Pippo-Kujalan yritysalue kasvaa ja sitä kehitetään lähivuodet voimakkaasti.
- Suurtapahtumavuotena 2023 järjestetään mm. Salpausselän 100-vuotisjuhlakisat ja Ironman 70.3 MM-kilpailut.
- Edunvalvonta korostuu, sillä uusi hallitusohjelma vaikuttaa merkittävästi tulevien vuosien taloussuunnitelmiin.
- TE-uudistus 2025 on Lahdelle sekä uhka, että mahdollisuus.

An aerial photograph of a city, likely Lahti, Finland, showing a dense urban area with numerous multi-story apartment buildings. The buildings are mostly light-colored with dark roofs. There are many green trees interspersed among the buildings, and a road with a parking lot is visible in the foreground. The lighting suggests a bright, sunny day.

Lahden kaupunki
Talousarvio 2023
Taloussuunnitelma 2023–2025

HORISONTEJA HYVÄLLE ELÄMÄLLE

Lahti on hyvä
viettää aktiivista,
mielekästä elämää
jokaisessa elämän
vaiheessa.

RAJATTOMAT REITIT MENESTYÄ

Lahti tarjoaa jokaiselle
yksilöllisiä mahdollisuuksia
opiskella, työllistyä ja
edetä elämässään.

HIILINEUTRAALI 2025

USKALLAMME KUROTTAA KORKEALLE

Lahti on innostava ja
palveleva kaupunki,
joka uudistuu rohkeasti
kokeilemalla.

LAHTI
TEHTY KESTÄVÄKSI

Kärkihankkeet TA 2023

1. Hiilineutraali Lahti
2. Osaava Lahti
3. Elävä Lahti
4. Hyvinvoiva Lahti
5. Houkutteleva työnantaja Lahti

Henkilöstö on
kaupungin voimavara

Henkilöstö

Henkilöstösuunnitelma (palkalliset henkilötyövuodet)	TP 2021	KS+LTA:t 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Konsernihallinnon palvelualue	232	268	292	290	287
Sivistyksen palvelualue	2 773	2 794	2 728	2 719	2 711
Kaupunkiympäristön palvelualue	183	196	205	205	207
Lahden kaupunki	3 188	3 258	3 225	3 214	3 205
Lisäksi työllistettyjä	73	125	123	123	123

Kuntatalouden uusi aika alkaa

Verot

Verotulot, 1 000 €	TP 2021	KS+LTA:t 2022	TA 2023	Muutos-%	TS 2024	Muutos-%	TS 2025	Muutos-%
Kunnan tulovero	431 589	448 500	206 785	-53,9 %	195 954	-5,2 %	198 903	1,5 %
Yhteisövero	45 619	40 000	29 331	-26,7 %	28 084	-4,3 %	29 202	4,0 %
Kiinteistövero	41 969	43 260	43 200	-0,1 %	43 200	0,0 %	43 200	0,0 %
Yhteensä	519 177	531 760	279 316	-47,5 %	267 238	-4,3 %	271 305	1,5 %

Verotulot alenevat 47,5 %

- Sote-uudistuksen vaikutukset leikkaavat verotuloja
  - kunnallisveroprosentti 8,11 % (vuoden 2022 veroprosentti 20,75 – leikkausprosenttiyksikkö 12,64)
  - yhteisöveron jako-osuudesta leikataan noin kolmannes
- Kunnallisvero- ja yhteisöverokertymiin vaikuttaa positiivisesti, mutta kertaluonteisesti, edellisvuosien jäännösverot.
- Yhteisöveron jako-osuuteen tulossa 1,25 %-yksikön korotus varhaiskasvumaksujen alentamisesta.
- Talouskasvun ennakoitaan hidastuvan, valtiovarainministeriön arvion mukaan BKT:n kasvu vuonna 2023 on 0,5 %. Lisäksi verotulokertymään synnyttää epävarmuutta edelleen jatkuva koronapandemia, Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja inflaatio sekä veronmaksajien maksukäyttäytyminen, joka vaikuttaa vuosittaiseen tilitysrytmiin.
- Kiinteistöverotuksen joustava valmistuminen siirtää osan tilityksistä seuraavalle vuodelle. Siirtyvän erän suuruudessa on vuosittaista vaihtelua.
- Valmistelussa olleen kiinteistöverouudistuksen toteuttaminen siirtyy (hallituksen tiedotus 2.9.2022).

8,11 %

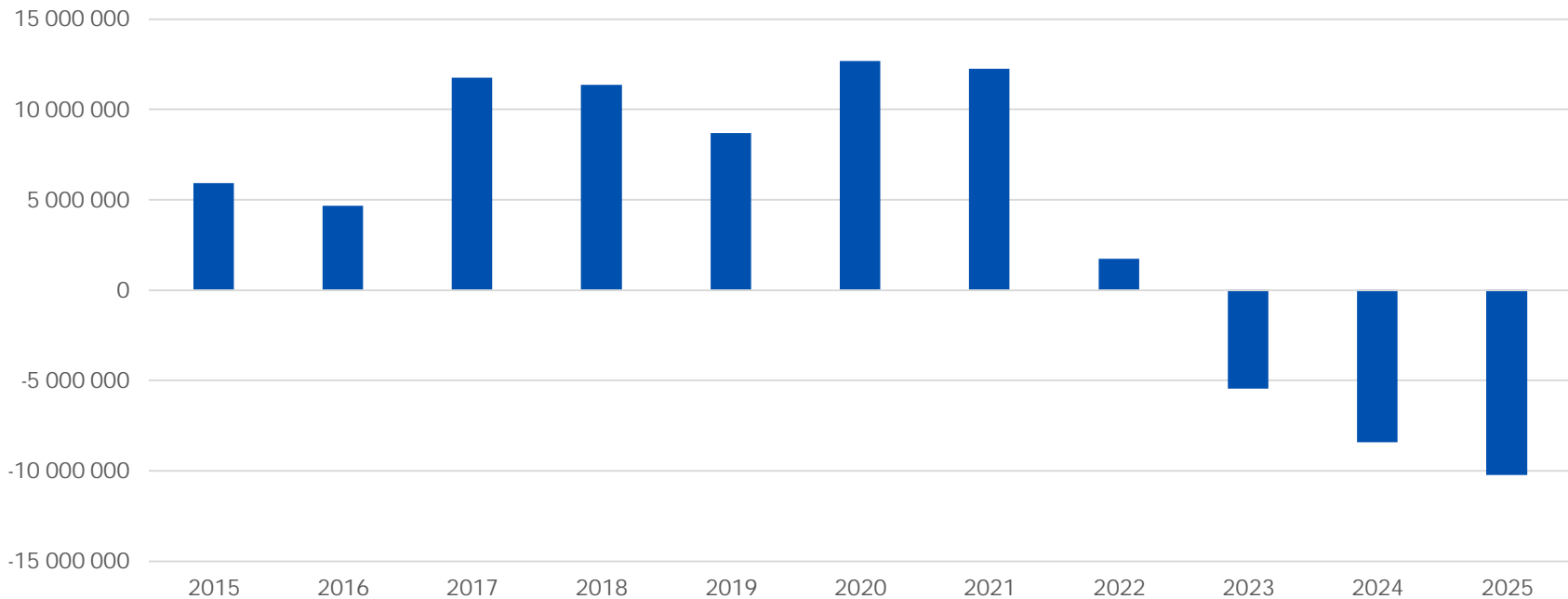
Valtionosuudet

Valtionosuudet, 1 000 €	TP 2021	KS+LTA:t 2022	TA 2023	Muutos-%	TS 2024	Muutos-%	TS 2025	Muutos-%
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	148 496	157 698	50 528	-68,0 %	46 294	-8,4 %	46 757	1,0 %
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-4 803	-3 824	-4 100	7,2 %	-4 100	0,0 %	-4 100	0,0 %
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	29 238	32 770	22 241	-32,1 %	20 369	-8,4 %	18 703	-8,2 %
Verotulomenetysten kompensatio	51 073	59 127	18 703	-68,4 %	15 800	-15,5 %	15 958	1,0 %
Yhteensä	224 004	245 770	87 372	-64,4 %	78 363	-10,3 %	77 318	-1,3 %

Valtionosuudet alenevat 64,4 %

- Valtionosuudessa on huomioitu sote-uudistus, joka alentaa peruspalvelujen valtionosuutta ja verotulomenetysten kompensatiota. Lisäksi valmistelussa on muutoksia valtionosuusjärjestelmän perusteisiin.
- Peruspalvelujen valtionosuusprosenttia ehdotetaan laskevaksi 23,59 prosentista 22,09 prosenttiin.
- Valtionosuuksissa indeksitarkastus on noin +3,8 %.
- Verotulomenetysten kompensaatiossa on huomioitu hallituksen uudet veroperustemuutokset: määräaikainen sähkövähennys ja korotettu matkakuluvähennys.

Rahoitustuotot ja -kulut 2015–2025

Uudistumis- ja
muutosohjelmalla tasapainoa

Uudistumis- ja muutosohjelma (LUMO)

Ohjelman tavoitteet 2021–2023

Lahden 30 kk:n uudistus- ja muutosohjelmalla on tavoiteltu talouden tasapainoa vuosina 2021–2023

- Käyttötaloudesta rakenteellista tasapainoa yhteensä -18,1 milj. euroa
- Investoinneista ja poistoista yhteensä -89,7 milj. euroa vähennystä
- Tuloja lisäämällä kertaluonteisesti +20,9 milj. euroa
- Elinvoimaa kehittämällä 2021–2023 +15,0 milj. euroa.

Ohjelma tähtää talouden tasapainon lisäksi toiminnan nopeaan uudistamiseen ja elinvoiman säilyttämiseen.

Uudistumis- ja muutosohjelma (LUMO)

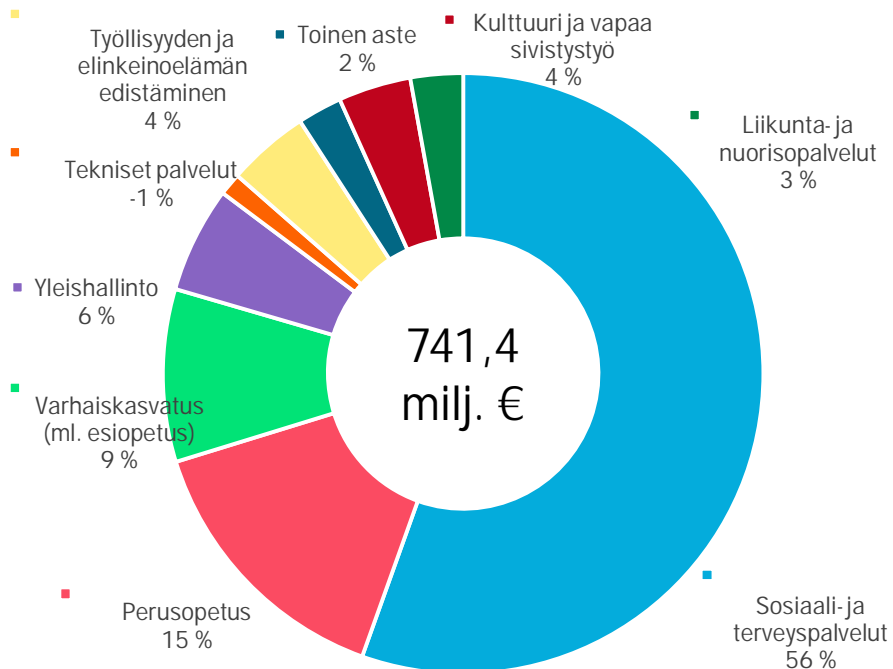
Palvelualueiden käyttötalouden tavoitteet 2021–2023

Menojen pysyvä vaikutus, 1 000 €	Muutos ed. vuoteen 2021	Muutos ed. vuoteen 2022	Muutos ed. vuoteen 2023	Vaikutus talouden tasapainoon yhteensä
Konsernihallinto	- 3 500	- 1 064	-1 064	-5 628
Sivistyksen palvelualue	-4 462	-1 359	-2 026	-7 847
Kaupunkiympäristön palvelualue	-2 700	-836	-1 048	-4 584
Yhteensä	-10 662	-3 259	-4 138	-18 059

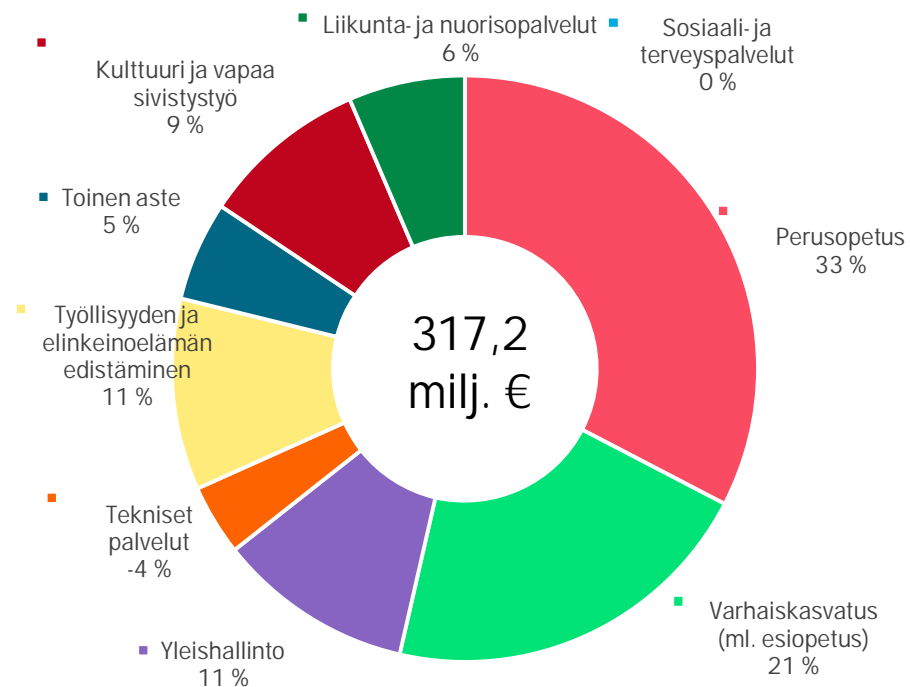

Lahden nettomenot palveluittain TA22 ja TA23

2022

2023

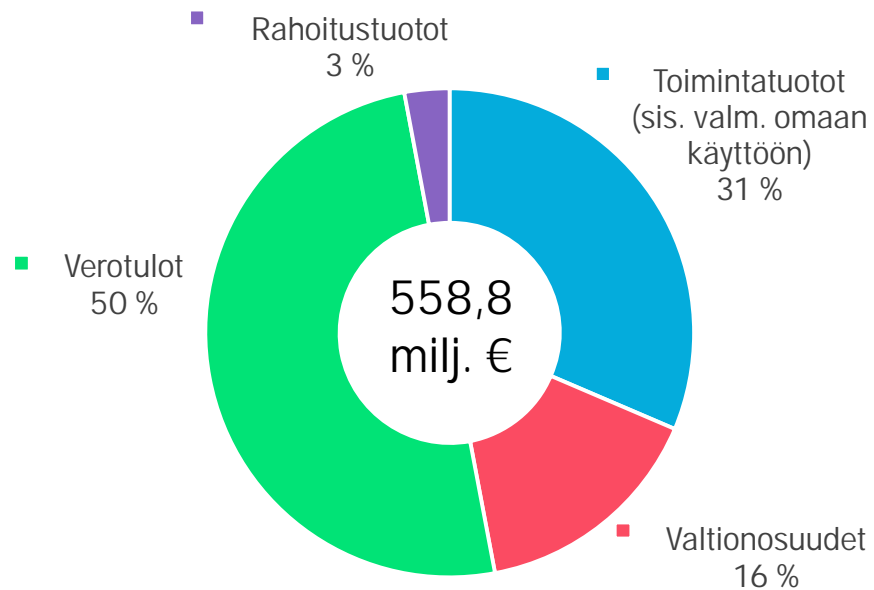
kuvioiden luvut sisältävät käyttömajausuuden myyntivoitot

Tuloslaskelma

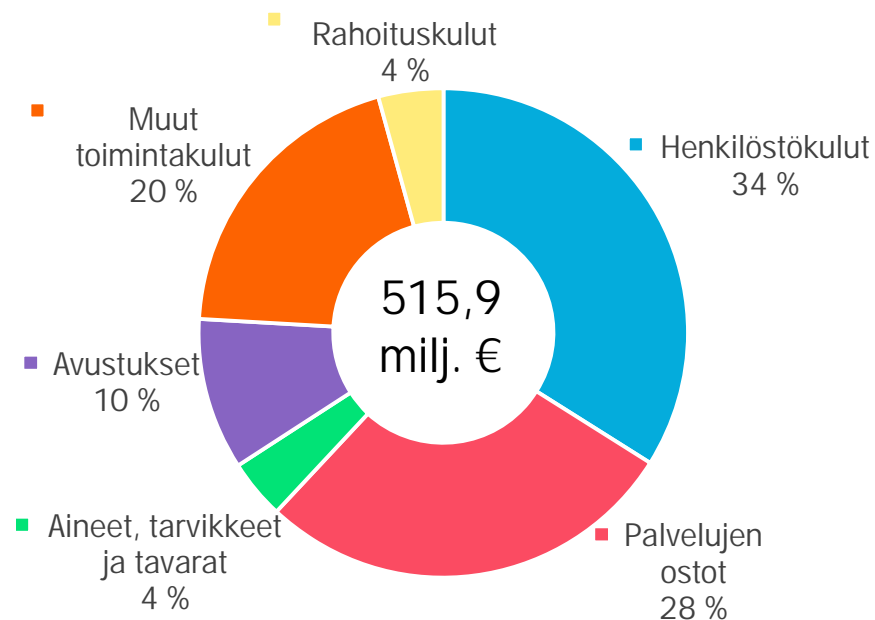
Tuloslaskelma, 1 000 €	TP 2021	KS+LTA:t 2022	TA 2023	Muutos-%	TS 2024	Muutos-%	TS 2025	Muutos-%
Toimintatuotot	181 969	166 801	175 532	5,2 %	166 441	-5,2 %	171 118	2,8 %
Valmistus omaan käyttöön	1 152	1 114	1 114	0,0 %	1 114	0,0 %	1 114	0,0 %
Toimintakulut	-858 301	-909 279	-493 879	-45,7 %	-497 345	0,7 %	-508 989	2,3 %
TOIMINTAKATE	-675 180	-741 364	-317 233	-57,2 %	-329 790	4,0 %	-336 757	2,1 %
Verotulot	519 177	531 760	279 316	-47,5 %	267 238	-4,3 %	271 305	1,5 %
Valtionosuudet	224 004	245 770	87 372	-64,4 %	78 363	-10,3 %	77 318	-1,3 %
Rahoitustuotot ja -kulut	12 240	2 718	-5 455	100,7 %	-8 419	54,3 %	-10 248	21,7 %
VUOSIKATE	80 242	38 884	44 000	13,2 %	7 393	-83,2 %	1 618	-78,1 %
Poistot ja arvonalentumiset	-52 269	-51 808	-53 331	2,9 %	-55 700	4,4 %	-57 837	3,8 %
TILIKAUDEN TULOS	27 973	-12 924	-9 331	-27,8 %	-48 308	417,7 %	-56 219	16,4 %
Poistoeron lisäys tai vähennys	212	75	75	0,0 %	75	0,0 %	75	0,0 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	18 046	-12 849	-9 256	-28,0 %	-48 233	421,1 %	-56 144	16,4 %

Lahden kaupunki tulot ja menot lajeittain TA 2023

Tulot

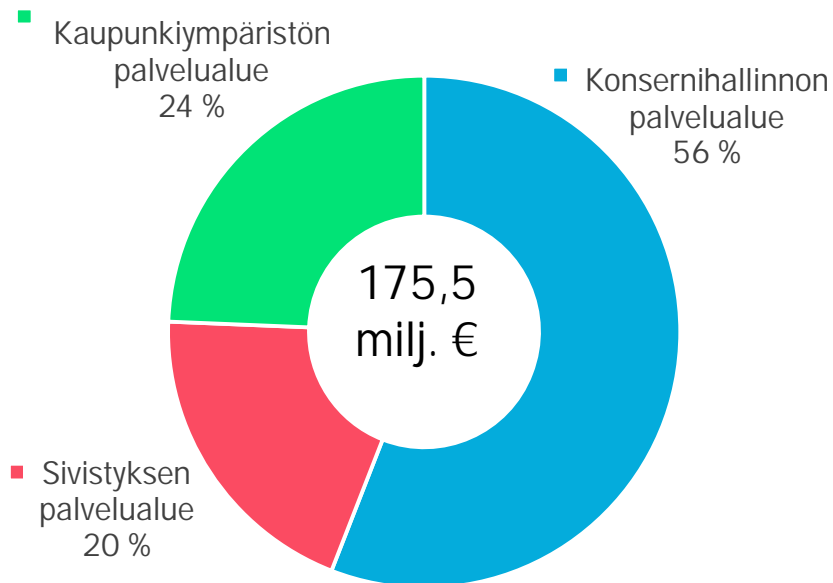
Menot

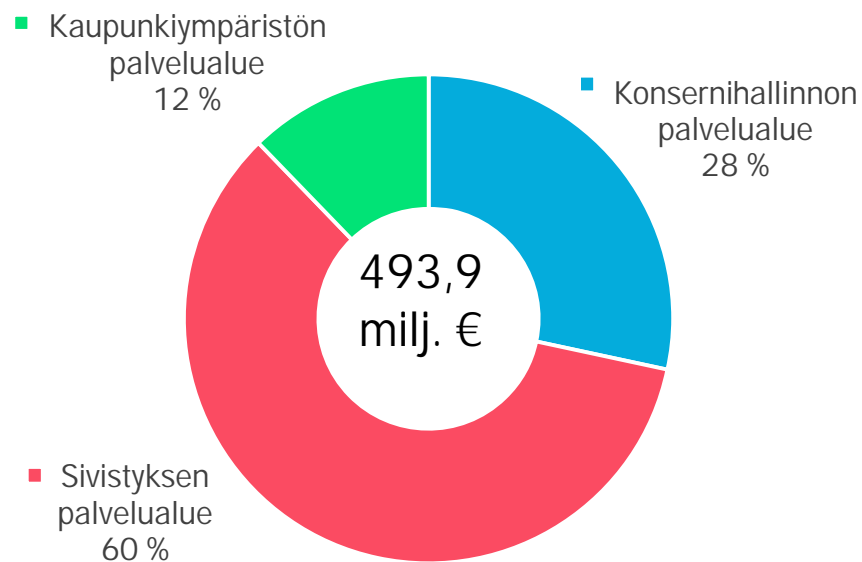
kuvioiden luvut sisältävät taseyksiköt

Lahden kaupunki toimintatulot ja -menot palvelualueittain TA 2023

Tulot

Menot

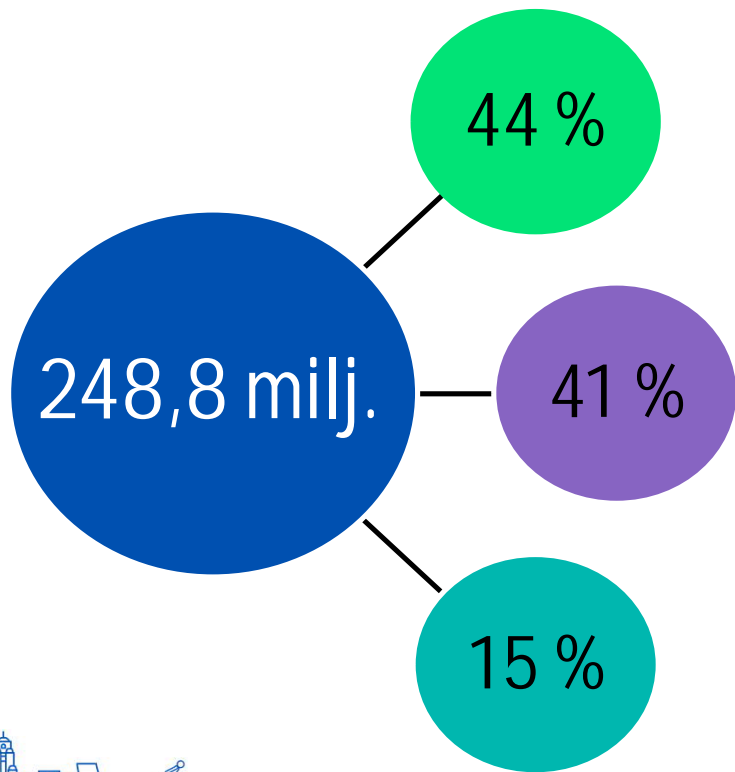
kuvioiden luvut sisältävät taseyksiköt

Elinvoimaa investoinneilla

Lahden kaupungin bruttoinvestoinnit 2023–2025

Talonrakennusinvestoinnit 110,0 milj.

- päiväkotien perusparannukset 10,1 milj. euroa
- Myllypohjan monitoimitalon perusparannukset 7,8 milj.
- kaupungintalon perusparannus 6,1 milj.
- Kivimaan monitoimitalon perusparannus 1,7 milj.

Julkinen käyttöomaisuus 101,6 milj.

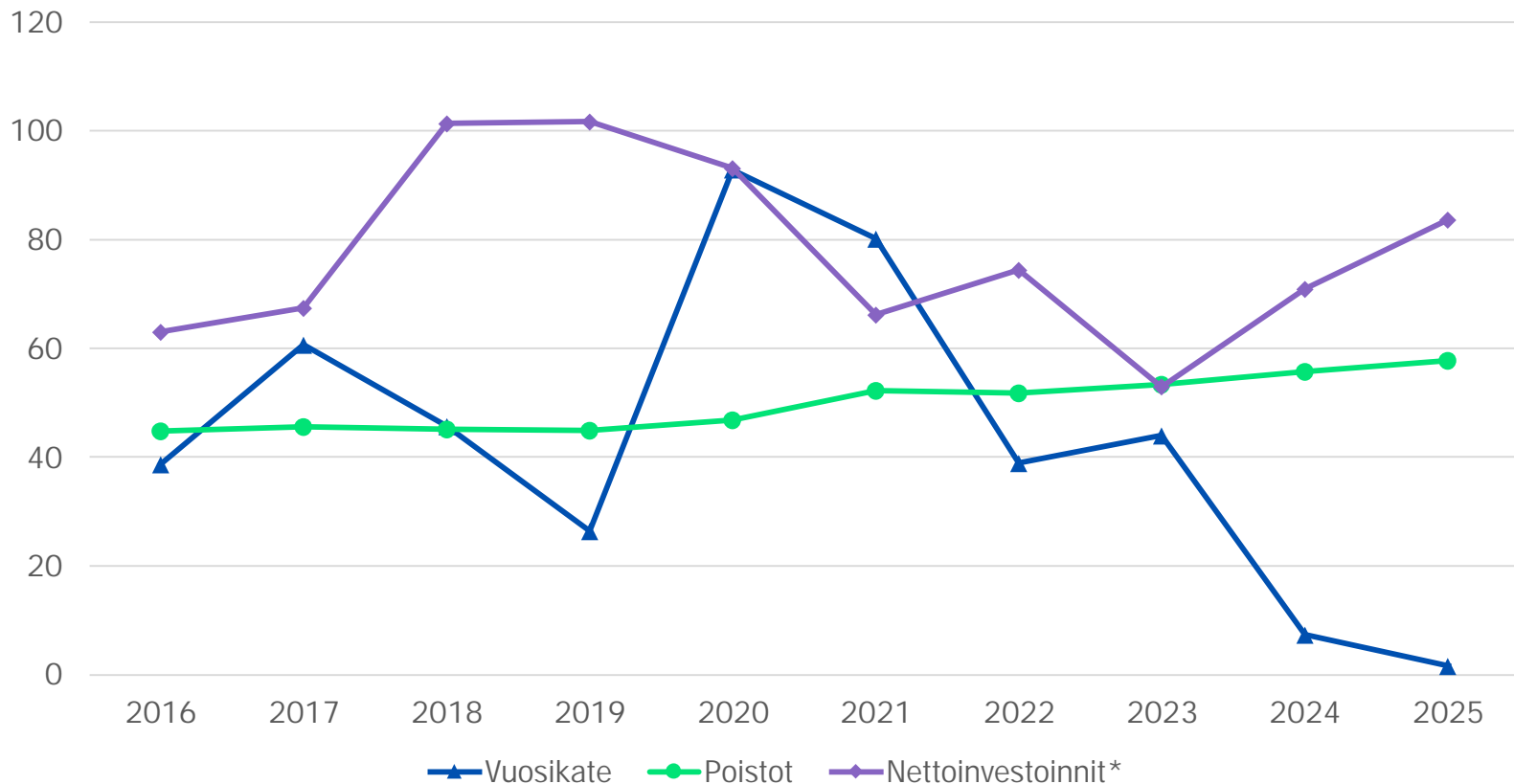
- kadunrakennus 40,7 milj. euroa
- erillisrahoituksella 34,6 milj.
- liikuntarakentaminen 9,1 milj.

Muut investoinnit 37,2 milj.

- kiinteä omaisuus 12,5 milj. euroa
- irtain omaisuus 19,1 milj.
- arvopaperit ja osuudet 5,5 milj.

Vuosikate, poistot ja nettoinvestoinnit 2016–2025

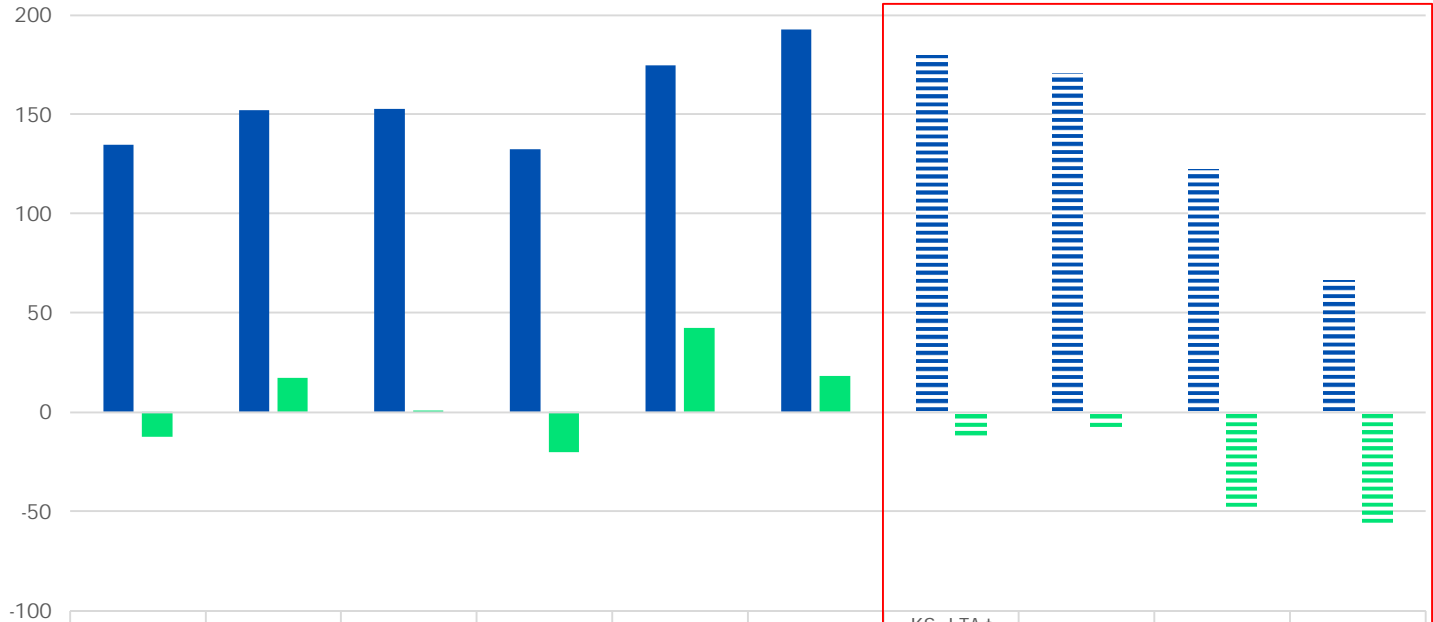

*Nettoinvestoinnit= investointimenot-rahoitusosuudet investointimenoihin

Rahoituslaskelma

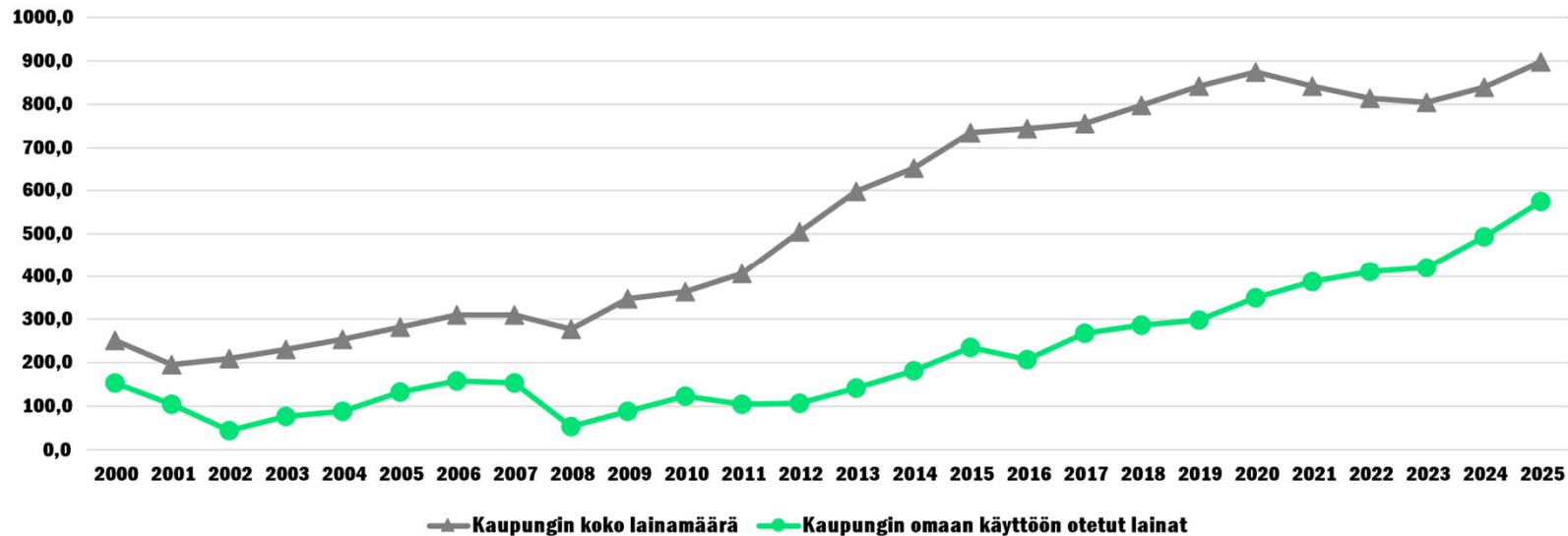
Rahoituslaskelma, 1 000 €	TP 2021	KS+LTA:t 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Toiminnan rahavirta	53 943	28 364	27 880	4 273	-1 502
Vuosikate	80 242	38 884	44 000	7 393	1 618
Tulorahoituksen korjaukset	-26 299	-10 520	-16 120	-3 120	-3 120
Investointien rahavirta	-8 973	-74 396	-53 042	-70 965	-83 680
Investointimenot	-69 188	-87 986	-78 136	-79 204	-91 415
Rahoitusosuudet investointeihin	2 987	1 570	1 474	619	115
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	57 229	12 020	23 620	7 620	7 620
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	44 970	-46 032	-25 162	-66 692	-85 182
Antolainauksen muutokset	42 858	23 641	20 236	37 098	22 299
Antolainasaamisten lisäykset	0	-15 000	-15 000	-10 000	-10 000
Antolainasaamisten vähennykset	42 858	38 641	35 236	47 098	32 299
Lainakannan muutokset	-32 162	-37 200	0	35 000	57 980
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	71 900	99 000	88 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-32 650	-37 200	-71 900	-64 000	-30 020
Lyhytaikaisten lainojen muutos	488	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	26 796	4 725	3 125	350	350
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-274	0	0	0	0
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	37 492	-8 834	23 361	72 448	80 629
RAHAVAROJEN MUUTOS	82 463	-54 866	-1 801	5 756	-4 553

Taseen yli-/alijäämä 2016–2025

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	KS+LTA:t 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
■ Taseen yli-/alijäämä, milj.	134,7	152,0	152,7	132,3	174,7	192,7	179,9	170,6	122,4	66,2
■ Tilikauden yli-/alijäämä, milj.	-12,5	17,3	0,6	-20,3	42,3	18,1	-12,8	-9,3	-48,2	-56,1

Lahden kaupungin velkaantuneisuus 2000–2025 (milj.)

Kiitos.

Lahden kaupunginvaltuusto

LAHTI